تاملی در مقدار مقارنتین در کلام علامه تهرانی

(00:30)

بعضی از نکات هست؛ به آنها اشاره‌ای بکنم تا بعداً روی آن تأمل کنید. مسامحه‌ای که در مراسلات فرموده بودند را دیروز عرض کردم. یکی هم صفحه چهل و هفتم کتاب است. در مورد بین خوج قمر از تحت‌الشعاع تا خوج قمر از تحت‌الشعاع بعدی، فرموده‌اند:

> **فهو یحسب لنا دقیقاً أنّ خوج القمر عن تحت الشعاع إنّما یکون بعد ٤٤ قه و ١٢ عت و ٢٩ و یوماً من الشهر الماضی تقریبا**[1]

اول فرموده‌اند «یحسب لنا دقیقاً» بعد فرموده‌اند «تقریباً». در تعلیقه فرموده‌اند:

> **إنّما قیّدناه بالتقریب لأنّ ما هو الثابت غیر المتغیّر دائماً و هو (٤٤ قه و ١٢ عت و ٢٩ یوماً) إنّما هو الفصل بین مقارنتی النیّرین و لکن حیث کان زمان الخروج عن تحت الشعاع متغیّراً فالفصل بین الخروجین یکون هذا المقدار علی سبیل التقریب. (منه عفی عنه)**[2]

این فرمایش ایشان روشن است. فرموده‌اند مثلاً در این ماه شعبان قمر از تحت‌الشعاع خارج شد، تا اول ماه مبارک که از تحت‌الشعاع خارج می‌شود تقریباً بیست و نه روز می‌شود. چرا تقریباً؟ چون فاصله خوج قمر از تحت‌الشعاع ها معمولاً برابر نیست. این روشن است. اما این تعبیر چیست؟ که فرموده اند:**«لأنّ ما هو الثابت غیر المتغیّر دائماً و هو (٤٤ قه و ١٢ عت و ٢٩ یوماً) إنّما هو الفصل بین مقارنتی النیّرین»**. جلوتر صحبت شد؛ برگهای هم در توضیحات خصوصی برای احوال قمر دادید. عرض شد بین مقارنتین هم دقیقاً بیست و نه روز نیست. بیست و نه روز و دوازده ساعت، حرکت متوسطش در کل سال است. یعنی کل سال شمسی بین مقارنتین بطور متوسط این قدر فاصله می‌شود. و الا هر ماه خاصی حدود پنج ساعت کم و زیاد می‌شود.

شاگرد: بخاطر مدار بیضوی است؟

استاد: بله. این را بعنوان تذکر عرض کردم تا شما ببینید در این تعلیقه که تصریح می‌کنند بین المقارنتین این مدت دائماً ثابت است، چطور است. البته ما هم همینطور از افادات استادی بود که می‌گفتیم. منظور اینکه این تعلیقه اشان را داشته باشید و ببینید چطور شده که این فرمایش را فرموده‌اند، و با آن چیزی که عرض کردم چطور جمع می‌شود. نکته خوب طلبگی است.

[1] رسالة حول رویة الهلال ص۳۹

[2] همان

بازبینی #1
ایجاد شده 29 ژانویه 2026 15:44:54 توسط ... .
به روزرسانی شده 29 ژانویه 2026 15:45:47 توسط ... .